

OBJEKTIVNA PROCJENA GLASA I SOMATSKE TEŠKOĆE NASTAVNICA I ODGOJITELJICA

EMICA FARAGO*, ANA BONETTI*, LUKA BONETTI*

Primljeno: ožujak 2003.
Prihvaćeno: srpanj 2003.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 376.36

U svrhu provjere pretpostavke da profesionalni život i pušenje ostavljaju trag na glasu i općem zdravlju žena vokalnih profesionalaca, za 31 nastavnicu i odgojiteljicu učinjena je objektivna procjena glasa (akustička analiza fonacije vokala /a/ pomoću MDVP software-a), subjektivna procjena postojanja somatskih teškoća (upitnik o somatskim teškoćama, Goldman i sur., 1996) te njihova međusobna usporedba. Statistička obrada provedena je pomoću programa Statistica for Windows 4.5. Vrijednosti akustičkih parametara glasa nastavnica i odgojiteljica pokazuju povišene perturbacije osnovnog laringalnog tona, njegovu pojačanu varijabilnost i visok indeks meke fonacije. Preko 50 % ispitanica odgovorilo je da imaju ozbiljnijih somatskih teškoća. Također, potvrđen je štetan utjecaj pušenja na kvalitetu glasa i njegova povezanost sa stupnjem izraženosti somatskih teškoća. Dobiveni rezultati ostavljaju dojam da su kod nastavnica i odgojiteljica općenito primjetljive posljedice stresa, naprezanja i izostanka prakticiranja tehnika vokalne higijene i zdravog stila života.

Ključne riječi: vokalni profesionalci, akustička analiza, somatske teškoće

Uvod

Priroda nastavnčkog i odgojiteljskog posla podrazumijeva obilnu i zahtjevnu uporabu glasa. Obavljajući te poslove, većina nastavnika i odgojitelja, zbog nepovoljnih utjecaja okoline i/ili nepoznavanja vokalne higijene, zlorabi ili krivo upotrebljava svoj glas.

Mjaavatu (prema Mattiske i sur., 1998) navodi kako nastavnici i odgojitelji uglavnom rade u velikim i prašnjavim učionicama, s lošom akustikom i grijanim i suhim zrakom, što se negativno odražava na sluznicu glasnica. Također, nastavnici i odgojitelji izloženi su respiratornim infekcijama i opasnosti naprezanja vokalnog mehanizma u cilju održavanja kontrole u učionici i nadglasavanja pozadinske buke. Osim radnih uvjeta i mentalnog i fizičkog stresa, na kvalitetu njihovog glasa loše djeluje i nezdrav način života, posebice pušenje koje mijenja stanja respiracijskih, rezonancijskih i artikulacijskih struktura (Boone i McFarlane, 1999) te konzumiranje alkohola i kofeina.

Najčešće posljedice krive uporabe glasa su

funkcionalni poremećaji koji, nakon nekog vremena, dovode do organskih promjena na glasnicama. Česta posljedica funkcionalnih poremećaja je fonastenija ili vokalni zamor, čiji simptomi uključuju bol za vrijeme fonacije, peckanje u grlu i potrebu za pročišćavanjem grla (Sundberg, 1987). Ostali česti simptomi pogrešne uporabe glasa su promukla, hrapava i gruba kvaliteta glasa, smanjena mogućnost produkcije višeg glasa, smanjena kontrola glasnoće, napetost pri fonaciji, sniženje osnovnog laringalnog tona, smanjenje varijacija u glasu i nedostatak daha pri govoru.

Izraženost ovih simptoma može se predočiti subjektivnim i objektivnim procjenama visine, glasnoće i kvalitete glasa, oralne rezonancije, nazalne rezonancije, brzine govora i modulacija glasa. U istraživanjima raširenosti i geneze poremećaja glasa među vokalnim profesionalcima često se koriste subjektivne metode prikupljanja podataka putem raznih skala procjene (Smith i sur., 1997, 1998; Russell i sur., 1998). One uključuju odgovore ispitanika o vremenu nastanka poremećaja glasa, načinu manifestiranja i

* Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu